

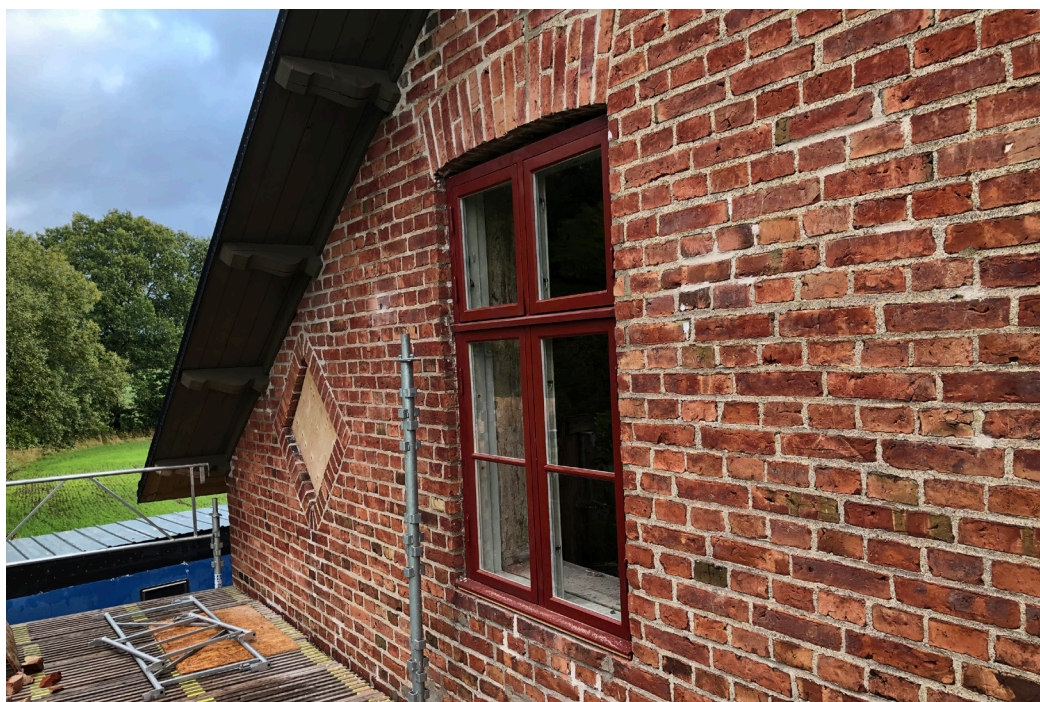
ANTI~~Q~~VARISK MEDVERKAN ÅR 2020

Malin Clarke

SVENSTORPS MEJERI RENOVERING AV FÖNSTER

Halland, Falkenbergs kommun, Eftra socken
Ullarp 4:1

KULTURMILJÖ HALLAND RAPPORT 2020:66

STIFTELSEN HALLANDS LÄNSMUSEER

Stiftelsen Hallands Läns museer, Kulturmiljö Halland

Uppdragsverksamheten, Halmstad 2020

Antikvarisk medverkan 2020

Text och foto: Malin Clarke

Filmnr 2020-53

Bild framsida:

Grafisk form: Anders Andersson.

Layout: Malin Clarke

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet samt Falkenbergs kommun.

Diarienummer: 2019-53

Malin Clarke

SVENSTORPS MEJERI RENOVERING AV FÖNSTER

Halland, Falkenbergs kommun, Eftra socken
Ullarp 4:1

KULTURMILJÖ HALLAND RAPPORT 2020:66

Den röda ringen markerar fastigheten.
Karta: Falkenbergs kommun

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

- **Objekt:**
Svenstorps mejeri, Ullarp 4:1, falkenbergs kommun
- **Länsstyrelsens dnr:**
434-646-2020
- **Bidragsmottagare och beställare:**
Hanna Lundgren och William Weibull
- **Entreprenörer och hantverkare:**
Anton Nilsson, Husanda byggnadsvård
- **Antikvarisk medverkan:**
Malin Clarke, Kulturmiljö Halland
- **Renoveringsperiod:**
Februari 2020 - september 2020
- **Fältbesök:**
18/9 & 20/9 2020
(Förbesiktning utfördes i samband med renovering av tak och fönster 2019, länsstyrelsens dnr 434-407-2019)

INLEDNING

Länsstyrelsen beviljade under 2019 bidrag för omläggning av listträckt papptak samt renovering av fönster på Svenstorps mejeri. På grund av svårigheter att få tag på hantverkare renoverades endast ett fönster under detta år. 2020-02-07 beviljades ett nytt bidrag för renovering av resterande fönster.

Bidraget har givits med stöd av förordningen om förvaltning av värdefulla kulturmiljöer (SFS 2010:1121) och förutsätter att arbetena sker under medverkan av antikvarisk expert.

Som antikvarisk expert har fastighetsägaren utsett Malin Clarke, Kulturmiljö Halland. Enligt länsstyrelsens beslut ska den antikvariska experten följa och dokumentera arbetena i en slutrapport.

HISTORIK OCH BESKRIVNING

I slutet av 1800-talet genomgick det halländska jordbruket en kraftig expansion med stora förändringar där mejerinäringen kom att fylla en viktig funktion. Det fanns herrgårdsmejerier, privata mejerier samt andelsmejerier. Den senare, där bönderna gick samman i kooperativa företag, blev efterhand den dominerande mejeritypen på landsbygden. Svenstorps mejeri är uppfört 1892, genom Eftra mejeribolag. Byggmästaren hette Ekberg och byggnaden är troligtvis uppförd efter en av de typritningar som fanns att tillgå för mejerier. Samtidigt uppfördes även en ekonomibyggnad på tomten. Byggnaden fungerade som mejeri fram till 1935 då den istället övergick till att användas som slakteri. Verksamheterna låg på bottenvåningen medan ovanvåningen var inredd som bostad. Byggnaden är uppmurad med stomme av granit samt ovanvåning av rött tegel. Taket är ett sadeltak med två frontespiser. Bottenvåningen har gjutjärnsfönster, medan bostadsdelen har sidohängda träfönster med korspost och sex rutor.

Byggnaden är utpekad i den länstäckande bebyggelseinventeringen där den har klass C. Den ligger även inom riksintresse för kulturmiljö (N 22)

BAKGRUND TILL ÅTGÄRDER

Byggnaden var före renoveringen i dåligt skick exteriört. Under 2018 lades taket om och ett av byggnadens träfönster renoverades. Övriga fönster i den övre våningen hade rötskador, delvis trasiga spröjs samt flagande färg och var därför i stort behov av renovering.

UTFÖRDA ÅTGÄRDER

Både karmar och bågar har skrapats rena från färg och genomgått trälagningar där rötskadade delar har ersatts av friskt virke. Några karmar har renoverats på plats och några har plockats ur för att renoveras på verkstad. Samtliga fönsterbågar har lyfts ned och renoverats på verkstad. Fönsterbågarna har glasats om, där befintliga munblåsta glas har återanvänts. De glas som var spruckna har ersatts med munblåsta glas och rutorna har kittats med linoljekitt. Beslagen har rengjorts från äldre färglager. Fastighetsägarna har därefter påbörjat målning med linolfärg från Ottosson färg (målningen ingick inte i de åtgärder som bidraget omfattar).

ANTIKVARISK KOMMENTAR

Arbetet är mycket väl utfört med utgångspunkten att spara så mycket som möjligt av det befintliga materialet i fönstren. Åtgärden bidrar till att förstärka och bevara byggnadens kulturhistoriska värde.

På bilden syns fönster före renovering. Färgen flagade och bågar samt karmar hade rötskade partier.

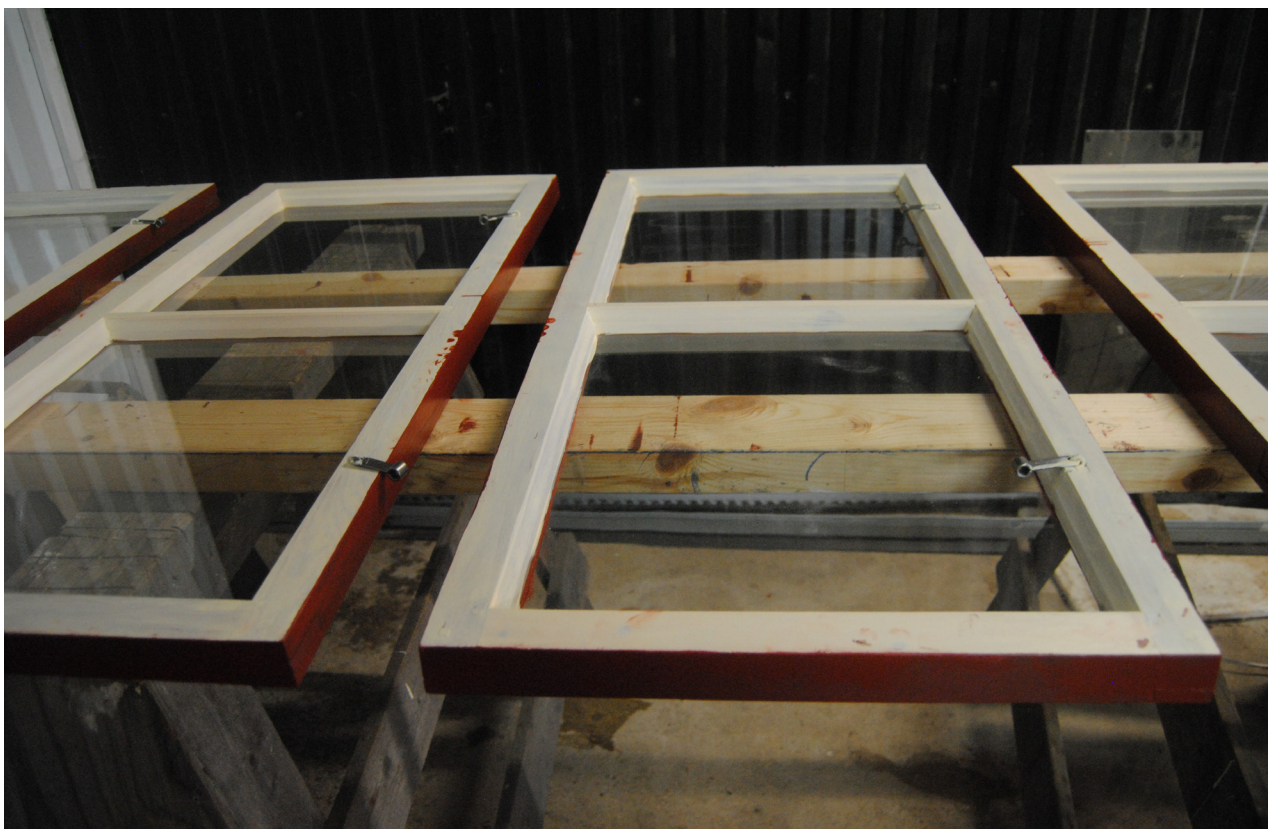
Fönster på frontespisen mot norr.

Karm som rengjorts från färg. I mitten av bilden syns en trälagning mot kanten där båge möter karm.

Ovan: Fönsterbåge som rengjorts från färg och kittats om.
T.h: Här syns en av de trälagningar som utförts på bågarna där
nytt trä fogats in. Större sprickor har fyllts i med linoljekitt.

Färdigrenoverade fönsterbågar som grundstrykts med linoljefärg från Ottosson färg. Haspar och gångjärn har rengjorts från färg.

Ovan: Färdigrenoverade fönster på plats vid mejeriets gavel.
Nedan: Målade fönsterbågar som ej hunnit hängas upp på plats.

KULTURMILJÖ
HALLAND

Postadress: Tollsgatan 7 | 302 32 Halmstad | Tel: 035-19 26 00

E-post: kansli@kulturmiljohalland.se | Hemsida: www.kulturmiljohalland.se